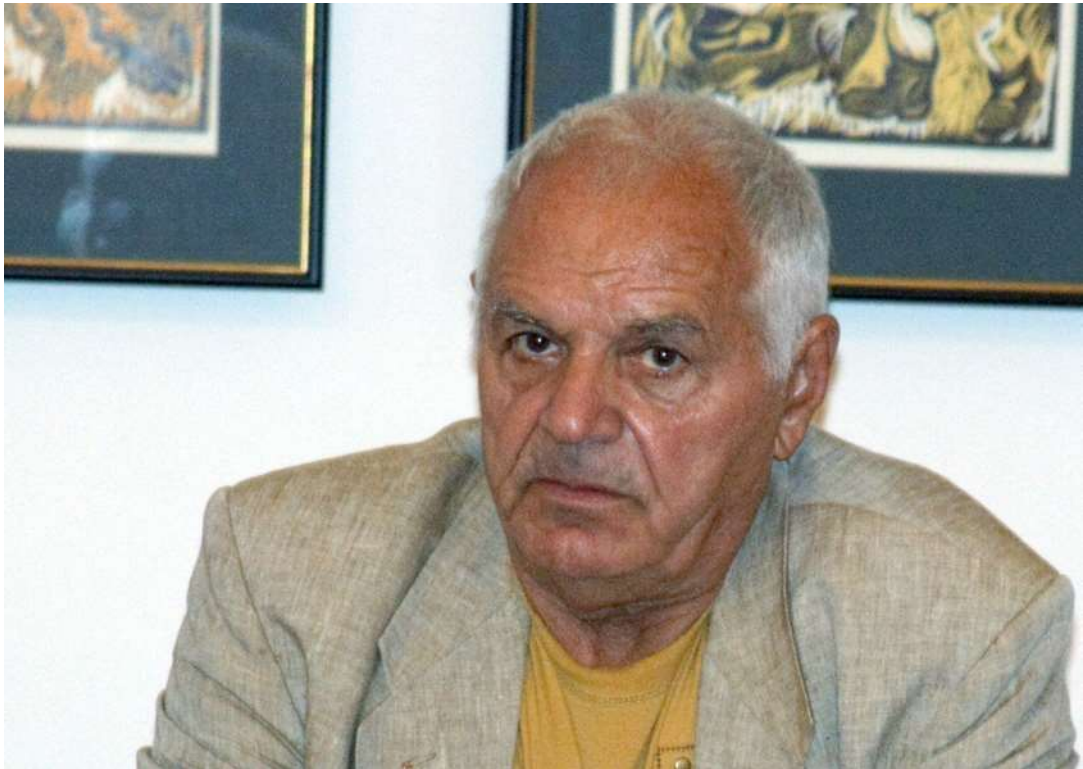

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІБЛІОТЕКА

Ілєнко Юрій Герасимович - майстер кадру і метафори

До 90-річчя від дня народження

Дайджест

КИЇВ 2026

Ілленко Юрій Герасимович - майстер кадру і метафори: до 90-річчя від дня народження: дайджест/ НТУ, Бібліотека; укладач зав. інформаційно – бібліографічним відділом Л. В. Колісник. – Київ : НТУ, 2026. – 18 с.

Свобода для митця - це талант

У фільмах Юрія Ілленка Захід відкрив для себе невідомого режисера і невідому до того національну школу. Постать нашого земляка у загальній культурі України стоїть дуже високо. Зарубіжні митці цінували Юрія Герасимовича. Польський режисер Кшиштоф Зінуссі, зустрічаючись з українськими кінематографістами, сказав: “Для мене українське національне кіно визначається з іменем Юрія Ілленка”. Знамениті митці світу часто говорили українцям: “У вас є Юрій Ілленко”. Тобто нічого бідкатися, принижуватися, панікувати, коли є такі таланти зі світовим ім’ям. Митець увійшов до списку ЮНЕСКО “100 найкращих режисерів світу”.

Відповідальний за випуск : директор бібліотеки НТУ О. М. Мірошник

Творчий шлях великого митця

Творчий шлях Юрія Ілленка — це шлях українського кіномитця, що розпочався як геніального оператора ("Тіні забутих предків"), продовжився як сміливий режисер-новатор (фільми "Білий птах з чорною ознакою", "Криниця для спраглих"), вилився в потужний внесок у відродження українського кінематографа в незалежній Україні ("Лебедине озеро. Зона", "Молитва за гетьмана Мазепу") та охопив літературну діяльність (романи, лібрето), педагогіку (НУКіМТ ім. Карпенка-Карого) і політику, завжди утверджуючи українську ідею та національну ідентичність, часто всупереч системі.

Його курсова робота з документального кіно "Ранок міста, яке люблю" (1958) здобула Золоту медаль Всесвітнього фестивалю молоді та студентів у Відні, а дипломна робота "Прощавайте, голуби" (1960) отримала найвищі нагороди на міжнародних кінофестивалях у Празі й Локарно.

У 1962 році Юрій Ілленко знявся у фільмі "Вулиця Ньютона, дім № 1", де зіграв молодого й талановитого фізика. Цій ролі він віддав багато власних почуттів та переконань, наділив героя рисами власної особистості.

Ілленко був дитям свободи, він увійшов в мистецьке життя якраз у той благословенний період, коли вся інтелігенція — тим паче у Москві — п'яніла від сміливих віршів Євтушенка, від кіно, яке прорвалося в світ і отримувало престижні нагороди. І заборон ще не було. Він саме в цей період навчався у Всеросійському державному університеті кінематографії імені С. А. Герасимова у хороших майстрів і проявив свої непересічні здібності. Коли Ілленко ще був студентом, до нього приходили замовляти фотоматеріали видатні скульптори.

Завдяки творчим експериментам у фільмі "Десь є син" (1962) Ілленко - оператор набув іміджу професіонала, його роботою зацікавилися видатні режисери. З Київської кіностудії надійшла телеграма від Сергія Параджанова, який запросив Юрія працювати над фільмом "Тіні забутих предків", приуроченим до 100-літнього ювілею М. Коцюбинського.

Ця кінострічка стала для Юрія Ілленка могутнім імпульсом до усвідомлення себе українським митцем, усвідомлення своєї національної ідентичності, повернення до української мови та культури, від якої волею долі він був відірваний у дитинстві: "Я повертав своє коріння через творчість. Робив фільми, а вони робили мене".

Кінострічка "**Тіні забутих предків**" (1964) стала справжньою сенсацією, бо відкривала світові Україну, захovanу в надрах російської імперії під назвою "СРСР". Цей кіношедевр було відзначено багатьма нагородами на понад

сотні міжнародних кінофестивалів, а операторська робота Ілленка — всесвітньо визнана як новаторська та удостоєна нагороди "За колір, світло і спецефекти" на міжнародному кінофестивалі у Мардель-Плато (Аргентина).

Ефект автентичності, яким просякнутий фільм, став результатом покращеної поетики кіновиробництва, якою так майстерно оперував Юрій Ілленко.

Дослідниця кіно Елізабет Папазіан у своїй книзі "Ethnography, Incongruity, History: Soviet Poetic Cinema" стверджувала, що "Тіні" мають унікальний ефект етнографічного документального запису. Він обґрунтовується передусім неабиякою залученістю Параджанова в культуру з його прискіпливою увагою до деталей одягу й інтер'єрів.

Але перенести це на екран з ефектом задокументованої реальності допомогла новаторська операторська робота. Ілленко поєднував імітацію документальної зйомки ручною чи спостережливою камерою, а також кадри, які створюють ефект запаморочення та представляють точку зору героя.

Камера тут була не просто засобом знімання, а повноправним учасником дії, свого роду персонажем. Майже в кожному епізоді використано нестационарну камеру, і в багатьох випадках вона рухається так швидко, що здається, наче все зроблено ручною камерою. Та йдеться не тільки про рух: оператор часто схоплює головних персонажів крізь щось на передньому плані. У багатьох кадрах вони, наприклад, дивляться через високу траву, голі

В Європі фільм йшов під назвою... «Вогняні коні»

Суть української назви «Тіні забутих предків» виявилось важко передати у перекладі. Тому французькі прокатники, які першими показали фільм Параджанова, вхопилися за ефектний кадр з червоними конями і зробили з нього афішу і назву. Причому українська знімальна група про це не знала.

Юрій Ілленко згадував, що у газеті «Правда» побачив статтю: «Скромні українські кінематографісти навіть не уявляють, що на їхній фільм «Вогняні коні» (Les Chevaux de Feu) в Парижі стоять у чергах усю ніч». Після того, як хтось із кіночиновників поцікавився, а що ж це за фільм, отримав пояснення з КДБ: перейменований «Тіні забутих предків». гілки дерев чи листя.

Фільм «Тіні забутих предків» займає перше місце у списку 100 найкращих фільмів в історії українського кіно, а Гарвардський університет додав його до списку обов'язкових для перегляду студентам, які претендують на вищий ступінь у кінознавстві.

Реалізація Ілленка у кіно не обмежилася операторською роботою і згодом переросла у режисуру. Саме як режисер Юрій Ілленко зміг найбільше розкрити свій потенціал та зробити внесок у розвиток українського кінематографу.

Свого часу Юрій Ілленко зазнав багато заборон. Скільки загалом їх було? І наскільки йому було важко мріяти і жити, маючи такий бекграунд?

У різні роки були заборонені майже всі проекти Ілленка на стадії сценарію. Серед них було заборонено для постановки трилогію про Київську Русь — «Князь Ігор», «Володимир Красне Сонечко», «Ярослав Мудрий». Заборонено екранізацію «Лісової пісні» Лесі Українки (постановка якої була здійснена двадцять років потому). Заборонено до постановки два сценарії за Шевченком — «Великий льох» і «Варнак».

Був заборонений навіть сценарій фільму для дітей, комедії (за жанровими ознаками) про ліквідацію бандитами Запорізької Січі. Всього Юрій Ілленко написав 42 сценарії, але лише сім із них стали фільмами.

Це справді унікальний випадок в масштабах Радянського Союзу, щоб один режисер мав стільки заборон, принаймні якщо починати з фільму "Криниця для спраглих", який був дебютом Юрія Ілленка у режисурі.

До сценарію не виникало жодних питань, а от до фільму виникли питання і його після тривалих обговорень на рідній кіностудії, де думки розділилися — одна частина, рутинна, вважала, що це фільм, який паплюжить радянську дійсність, що він дуже понурий, похмурий і взагалі його не зрозуміють, а інша частина починає їм пояснювати, що, вибачте, незрозумілі фільми і у Федеріко Фелліні, але він іде вперед, він робить кроки оновлення, новаторські кроки. І так само Параджанов на цих обговореннях відстоював фільм Ілленка і говорив, що на студії Довженка народжується нове явище, нове кіно. Ці всі дискусії закінчилися тим, що була постанова ЦК Компартії України про заборону фільму "Криниця для спраглих", тому його поклали на полицю. Це один із перших покладених на полицю фільмів часів уже постсталінських, посттоталітарних часів — нібито відносної свободи.

Словами української народної пісні «Ой горе, горе» починається фільм Юрія Герасимовича Ілленка **«Криниця для спраглих»**. Фільм, що розкриває такі глибинні проблеми як самотність, відчуження, забуття.

Кіно-притча складається з п'яти частин, кожна частина являє собою послідовність образів, що вибудовуються у загальну сюжетну лінію: старий Левко доживає останні роки життя на самоті.

Його сини роз'їхалися по різним куточкам величезної країни, дружина давно померла, колись родючу землю заносять піски, а криниця, що була живильним джерелом для багатьох поколінь замулилася; звідкись із далекого минулого доноситься до нього гомін, дитячий сміх, виглядає молода та турботлива дружина, і здавалось би – от вона щаслива молодість так близько, але повернутись туди неможливо, залишається лише віддатися цим спогадам і жити на межі сну та реальності. Відчай штовхає старого на дивакуватий

вчинок: він посилає синам телеграму про власну смерть, можливо, в надії побачити рідних ще хоч раз, ще хоч раз почути їх сміх наживо.

Проте, діти не дуже зраділи витівці батька, вони зовсім не зрозуміли його туги. Сцена, де вся родина сидить за одним столом підкреслює наскільки далекі всі ці люди один від одного, рідні люди – це про когось іншого, зовсім не про них.

Картина є настільки метафоричною, що дозволяє подивитися на ці феномени з двох ракурсів: у вужчому ракурсі ми можемо побачити, як родина поступово перестає бути тією рухомою силою, джерелом енергії та натхнення, якою вона завжди була для українського суспільства, батьки більше не є авторитетами, які заслуговують безумовної поваги та любові, батьківська хата вже не сакральне місце, в якому душа знаходить спокій, відпочиває та набирається сил для нових звершень; в іншому ракурсі можна припустити, що мова йде про більш глобальні речі – про Україну, про те що сини її розлітаються по чужим землям, там асимілюються, забувають мову, культуру, свою домівку та рідних, а країна стає спустошеною, вироджується та губить весь свій цвіт, втрачаючи дорогоцінних дітей.

Другий фільм Юрія Іллєнка у якості режисера-постановника **“Вечір на Івана Купала”** став його прокатним дебютом, адже його попередня робота, **“Криниця для спраглих”** (1965), була заборонена радянською цензурою.

В основу стрічки покладено однойменне оповідання Миколи Гоголя, де за розповіддю про українського Фауста режисер Юрій Ілленко приховав справжню міфологічну історію України — від козацтва та татарських набігів до потьомкінських селищ та паломництва в Києво-Печерській Лаврі. Фільм вражає своєю насиченістю та зображальною сюрреалістичністю, а місця його зйомок самі є історичним артефактом — це території, затоплені згодом Канівським водосховищем. Стилiстика ж фiльму багато в чому випередила свій час, ставши передвiсницею клiпової естетики.

Він його витворив, як притчу, найбільше навантаження йде на візуальну форму і в нього кожен момент, кожен епізод в дії, і те, що відбувається з героєм — там немає жодного пересічного кадру. Вони всі нафантазовані бурхливою фантазією режисера, який міг спертися на свого рідного старшого брата Вадима Ілленка, який був талановитим оператором.

Приїжджав відбірник з венеціанського кінофестивалю, який хотів, щоб цей фільм був у конкурсі. Але місцева влада заборонила і він уже сподівався, що цей фільм поїде в Карлові Вари, бо це ж все-таки в дружній країні. І тут 1968-й рік, вводять танки і цей фестиваль не відбувся того року. Цей фільм пустили в прокат, бо думали, що це казка, а це було непересічне кіно — не для популярного виміру. Тому цей фільм зняли швиденько з прокату, але резонанс він встиг зробити.

У 2021 році “Вечір на Івана Купала” посів 33 місце у рейтингу 100 найкращих фільмів в історії українського кіно.

Знаковою в долі кіномайстра стала стрічка **«Білий птах із чорною ознакою»**, яку знято за сценарієм Івана Миколайчука.

Перший український фільм, де підіймається тема УПА. Автори дивом отримали дозвіл на знімання і були змушені йти на деякі компроміси, аби

фільм не залишився лежати на полиці. Однак навіть фестивальний успіх та схвальні відгуки критиків не вберегли «Білого птаха з чорною ознакою» від подальших заборон.

Стрічка «Білий

птах з чорною ознакою» — це історія родини Дзвонарів протягом одного з найскладніших періодів історії України. Події фільму розгортаються з 1937 до 1947 року на території Буковини. Голод 30-х років і румунізація населення призвели до повсюдного зубожіння населення.

Історія однієї української сім'ї на тлі буремних політичних змін початку ХХ століття. Багатодітний батько Лесь Дзвонар живе у буковинському селі поблизу румунського кордону, понівеченому голодом та бідністю. Його старші сини грають у сільському оркестрі та заради грошей гнуть спину у наймитах. Усі вони покладали око на одну й ту ж дівчину – красуню Дану, доньку священника (Лариса Кадочникова).

Але змагатись між собою вони будуть не лише за її серце. Карпатами вже покотились чутки про наближення радянських «визволителів», і зовсім скоро війна розкидає братів по різні боки барикад: Петро (Іван Миколайчук) вступить у лави Червоної армії, а

Орест (Богдан Ступка) чинитиме опір у лавах УПА.

Юрій Ілленко, ніби чарівник, разом з Іваном Миколайчуком створив історію, яка може видаватися казковою на перший погляд, але в процесі жорстко опустить вас із небес на землю. Режисер показує нам усю несправедливість долі, яка ніби насміхається над героями. Вони всі переживають по-своєму нещасливе кохання. Так чи інакше усі були скалічені подіями Другої світової. Можна сказати, що у стрічці є відляски творів Віктора Гюго.

Але все ж таки, як і Гюго, і будь-який романтик, Ілленко завершує фільм по-доброму. Можливо, професія лікаря, яку собі обрав Георгій Дзвонар — це спроба показати: яких би страшних ран нам не завдавало життя, час разом із досвідом вилікує все та дасть надію на майбутнє.

Попри те, що картину Юрій Ілленко зняв ще у 1970 році, на великі екрани вона потрапила лише через два роки — 17 січня 1972 року! Минуло 50 років, а «Білий птах з чорною ознакою» і досі серед найзнаковіших — займає 8-у позицію у списку 100 найкращих фільмів в історії українського кіно.

Навесні 1972 р. Ілленко поїхав до Югославії на зйомки фільму "Всупереч усьому" . Юрій Герасимович неодноразово жартував, що живе, як чорногорці з його фільму, всупереч усьому — голоду, війні, зрадам, терору, хворобам, заборонам і байдужості.

Стрічка, в якій митець у поетичній формі оспівав боротьбу південних слов'ян проти турецьких загарбників, отримала "Срібну арену" на фестивалі в Пулі та приз за кращу чоловічу роль, але в Україні її так і не допустили на екрани.

А сценарій фільму "На поклони", у якому Ю. Ілленко та І. Миколайчук звернулися до актуального на той час серед кінематографістів світового кіно мотиву самоаналізу митця, почали нищити ще під час його проходження через різні інстанції. У процесі роботи першу назву фільму було змінено на "Мріяти і жити" (1974).

У наступні роки Ілленкові не дозволили реалізувати жодного проекту – ні п'єси про О. Довженка "Той, що чув лева", ні сценарію "Ненаситець" (про гетьмана Мазепу); заборонили екранізацію творів Т. Шевченка "Великий льох" та "Варнак".

Юрій Герасимович не припиняв знімати, але в часи застою за можливість працювати в кіно доводилось платити незалежним художнім мисленням, згортаючи крила своєї образності та символічності. Вихід із цієї ситуації він побачив у спробі перенести на екран українську класику – драму-феєрію Лесі Українки "Лісова пісня". Кінострічку "**Лісова пісня. Мавка**" (1980) було удостоєно спеціального призу "За послідовні пошуки зображальних засобів кіно" на XIV Всесоюзному кінофестивалі у місті Вільнюсі.

Ю. Ілленку не дали зняти стрічки "Князь Ігор", "Володимир Красне Сонечко", "Ярослав Мудрий". З цієї серії глядач побачив лише фільм "Легенда про княгиню Ольгу" (1983), до якого Юрій Герасимович сам написав сценарій. Це був перший історичний фільм режисера, створений з дотриманням канви літописних джерел, але поданий очима сучасника, віддаленого від тих подій відстанню в тисячу років.

Стрічка стала прикладом авторського бачення історії, у ній присутній бунт проти однозначного, офіційно затвердженого тлумачення історії. Це низка версій про княгиню Ольгу. Спочатку її життя та діяльність прагне зафіксувати Святослав, а потім — Володимир, який намагається дізнатися все про свою бабусю. У допитливості юнака проглядається допитливість самого режисера, який своїм фільмом спонукає до роздумів глядачів.

Відображенням творчих пошуків Юрія Ілленка став фільм, поставлений за оповіданнями Є. Гуцала "Солом'яні дзвони" (1988). Це – подорож "крізь час", яка відбувається шляхом занурення у спогади героя, – Яшки Чернеги, хлопчика з багатодітної сільської родини. Колористика фільму, тьмяне зображення переважної більшості кадрів, панування темних кольорів — це заперечення "світлухи" та "веселухи" імперського стилю. Замість велемовного опису злочинів окупаційного режиму автор апелює до образу: багатодітна родина, під наглядом ката, сідає за порожній різдвяний стіл імітувати святкову вечерю (малі й дорослі черпають ложками з порожньої миски).

На початку 1990-х років, увібравши найновіші досягнення тогочасного кінематографу, Ілленко повернувся до образів художньої мови у фільмі "Лебедине озеро. Зона" (1990), у якому дав оцінку країні, що існувала під знаком серпа і молота. Сюжет стрічки був навіяний розповідями С. Параджанова про його перебування у в'язниці.

Фільм набув форми притчі про самопожертву в ім'я особистої свободи в країні тоталітарного режиму. Назву було використано для контрасту з реальністю, як і образ прекрасних птахів, які заблукали і, прийнявши подвір'я в'язниці за озеро, приземлилися там. Таким же птахом, який за свою одержимість красою опинився у в'язниці, був і С. Параджанов.

На Канському фестивалі фільм отримав два призи: ФІПРЕССІ – від Міжнародної федерації кінопреси та "Ескор" – від незалежної молоді кінорежисери. Однак в Україні стрічка "Лебедине озеро. Зона" у прокат так і не вийшла. З ексклюзивними правами щодо показу її придбала російська телекомпанія ОРТ і поклала на полицю.

Після "Лебединого озера..." творча пауза Юрія Ілленка тривала понад десять років. Однак він навіть не думав здаватися: написав сценарій "Агасфер", монографію "Парадигма кіно" — перший в Україні підручник із кінорежисури; писав статті для українських видань; викладав на кінофакультеті Київського національного університету театру, кіно і телебачення ім. І. К. Карпенка-Карого; влаштовував виставки власних

живописних і графічних творів. Юрій Герасимович зізнався: "...нічого, більш вражаючого, аніж кіноробота, немає. Я вже десять років у простої – і мені регулярно сняться сні, що я знімаю кіно. Я прокидаюсь щасливий, а потім з жахом усвідомлюю, що це просто сон".

Можливість знімати кіно з'явилася тільки в 2000 році. Наперекір всьому, при повному занепаді кінотовиробництва в незалежній Україні, Юрій Ілленко зняв фільм **"Молитва за гетьмана Мазепу"**, за який отримав анафему від влади — фільм заборонено. Бо цей фільм — художній образ дійсності, що оточує художника, який гостро відчуває і гостро реагує на наругу над народом своєї держави. Через історичні паралелі, в художніх образах це безжальний діагноз владі в країні, де особистим ворогом чинного Президента і його оточення вже давно став увесь народ — робітники й селяни, вчителі й лікарі, науковці й військові, творча інтелігенція й пенсіонери. І Юрій Ілленко, схоже на те, став черговим особистим ворогом Президента.

Ілленко добре усвідомлював, що ця стрічка може стати для нього останньою. Тож вклав у неї все, до чого йшов майже все своє життя, щоночі бачити уві сні епізоди, які прагнув втілити на екрані: "З мороку століть, з суцільного туману історії випливала на мене ріка мертвих — п'ятнадцять тисяч моїх пращурів. Переважно літні люди, жінки й діти, зарізані, як бидло, Петровим сатрапом Меншиковим в гетьманській столиці Мазепи Батурині, розп'яті на плотах і пущені водою на острах Україні, щоб вона навіки забула й потайки думати про Незалежність. Я почав впізнавати багатьох з тих мерців. То були мої родичі з Черкас. Розстріляні в громадянську війну. Ті, що сконали в 33-му з голоду, ті, кого розстріляли в 37-му".

"Молитва за гетьмана Мазепу" стала скандальним фільмом на Берлінале. Фільм шокував усіх, хто не звик бачити кіно такої зображальної концентрації: яскраві фарби, розкішні бутафорії, що посилюють

оригінальність містифікованих образів. Ілленко виявив себе як неперевершений майстер сюрреалістичного напрямку в кінематографії.

Принципово важливою для режисера була назва стрічки. "Молитва..." – як протистояння Анафемі, яку (з веління царя Петра I) церква наклала на Івана Мазепу в 1709 р., і яку так і не було відмінено. "Я поставив собі за головну мету – спростувати Анафему фільмом. Одних моїх, навіть геніальних зусиль, замало. Я задумав залучити до моєї Молитви мільйони прочан-глядачів. Фільм-богомілья, фільм-паломництво по кінозалах цілого світу... Чому треба було спростувати Анафему? Анафему насправді було накинуто через Мазепу на всю Україну... На її безпорадну історію, на її велетенську барокову динамічну культуру... Лише мільйони окремих молитв, об'єднаних під час перегляду фільму в непереборну волю, знищать, розітруть на порох навіть згадку про Анафему" (із лекції "Місце пророка вакантне").

Ілленко прагнув створити дискусію навколо стрічки та постаті гетьмана. На його думку, тоді, "коли почнуть ламатися списи в дискусіях про фільм, Мазепу, історію, Україну, – почне вимальовуватися обличчя істини. Україна почне важкий процес самоусвідомлення".

Фільм "Молитва за гетьмана Мазепу" показаний "поза конкуренцією" в офіційній програмі Берлінського МКФ, отримав приз "Золота Рибка" за кращий іноземний фільм на ХХІХ МКФ "Інське кінолято" в Польщі.

Заборона "Молитви..." стала поштовхом до рішучого кроку Ілленка — він зробив заяву для преси: "Я йду з кіно, бо з цією бандитською владою не хочу мати справи".

У всіх своїх фільмах — чи на матеріалі сучасності ("Криниця для спраглих", "Лебедине озеро. Зона"), чи на матеріалі історії ("Білий птах з чорною ознакою", "Легенда про княгиню Ольгу", "Молитва за гетьмана Мазепу"), чи на міфологічному матеріалі ("Вечір на Івана Купала", "Лісова пісня. Мавка") Юрій Герасимович уперто і натхненно відроджував міф України. Показуючи рідну землю навіть у часи, коли вона була виснажена і занесена піском, понівечена вибухами й смертями, він освідчувався їй у любові. Ілленко переконував, що велич духу — то національна домінанта української душі. Герої його фільмів — це уособлення внутрішньої сили і нездоланності, це ланки одного ланцюга, який ніколи не переривався в українській дійсності.

Окрім творчості, Юрій Ілленко займався також педагогічною діяльністю — завідував кафедрою в Київському національному університеті імені Івана Карпенка-Карого та написав перший український підручник із кінорежисури — монографію «Парадигма кіно».

Поза межами кінематографа Юрій Ілленко виявив себе як блискучий, оригінальний літератор. На сторінках тритомника "Юрка Ілленка доповідна Апостолові Петру" він відверто розповів про своє життя, побудувавши розповідь на основі власної біографії, спогадів про зйомки стрічок, до створення яких був причетний. Використав і традиційний для фантастів прийом подорожей у часі.

"Ця книга дуже хвиляста, бурляста, навіть штормова, а деколи — повний штиль, а деколи ти зовсім виключений... Треба мати в собі силу, щоб походити тими Ілленковими лабіринтами", — наголошувала І. Фаріон — мовознавець та колега Ю. Ілленка по партії "Свобода", одним із ідеологів і натхненників якої він був.

У 2000-х роках режисер активно займався політикою, був депутатом Верховної Ради України, представляв партію Всеукраїнське об'єднання «Свобода».

У часи незалежності митець написав свій найкращий сценарій про друге пришествя Христа, зробив три персональні виставки своїх живописних і графічних творів.

За свій внесок він був нагороджений низкою престижних відзнак від світової кіноспільноти та української держави: нагорода Міжнародного

кінофестивалю "Південний хрест" (Аргентина), Кубок міжнародного фестивалю в Римі, премія Британської кіноакадемії, медаль Міжнародного кінофестивалю в Салоніках (Греція), почесний диплом Міжнародного кінофестивалю в Мельбурні (Австралія), премія "ФІПРЕССІ" на Міжнародному кінофестивалі в Каннах (Франція), приз "Золотий витязь" Міжнародного кінофестивалю Нові Сад (Югославія), приз "Золота рибка" Польської кінофундації, народний артист УРСР (1987), лавреат державних премій імені Тараса Шевченка (1991) та Олександра Довженка (2005).

Використані джерела:

<https://wz.lviv.ua/far-and-nea>

<https://ukr.radio/news.html>

<https://radioukreurope.com>

<https://uk.wikipedia.org>

<https://nsku.ck.ua/index.php>

<https://plomin.club>

<https://www.google.com/search>

<https://secinfchounbk.blogspot.com>

<https://ua.kinorium.com/name/306961/>

<https://yabl.ua/>